

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 19 mars 1935 kl. 11 f. m.

Memorial i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgning av samrealskolan i Haparanda till ett högre allmänt läroverk.
(2:a avd.)

I en till riksdagen avläten, den 1 februari 1935 dagtecknad proposition (nr 56) hade Kungl. Maj:t — under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag samt med ändring av sina under punkterna 127, 129, 133, 136, 139, 140 och 143 i åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen till 1935 års riksdag därutinnan framlagda förslag — föreslagit riksdagen att

dels besluta, att samrealskolan i Haparanda skall från och med den 1 juli 1935 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t må finna gott bestämma, successivt ombildas till högre allmänt samläroverk, omfattande fyraårig latinlinje samt treårig reallinje, och med den organisation i övrigt, departementschefen i statsrådsprotokollet förordad, dock under förutsättning, att Haparanda stad tillhandahåller bostad eller hyresersättning åt rektor, samt under de villkor i fråga om tillhandahållande av undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, som framdeles kunna vara bestämda;

dels till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av kronor 15,051,538;

dels ock i avlöningsstaten för de allmänna läroverken uppföra nedanstående delposter med följande belopp, nämligen:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
  - a. Lön och (i förekommande fall) tjänstgöringspenningar kronor 9,143,800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
  - a. Arvoden åt extra ämneslärare . . . . . » 1,083,370
  - e. Extra arvoden åt lärare i övningsämnen . . . . . » 595,455
  - h. Arvoden åt skolläkare, *förslagsvis* . . . . . » 99,025
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
  - a. Arvoden till bibliotekarier . . . . . » 62,575
  - b. Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna . . . . . » 60,125

4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:

- a. Tillfällig löneförbättring, *förslagsvis* . . . . . kronor 2,020,000
 b. Provisorisk avlöningsförbättring, *förslagsvis* . . . . . » 296,563.

I samband härmed hade utskottet till behandling förehäft en inom andra kammaren av herr *E. Hage* väckt motion (II: 502), vari hemställts, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 56 angående utvidgande av samrealskolan i Haparanda till ett högre allmänt läroverk samt därvid uttala sin anslutning till skolöverstyrelsens uppfattning, att *engelska* i stället för *franska* borde fastställas som fast språk å latinlinjen vid läroverket.

I sitt utlåtande nr 43 hade statsutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag rörande omorganisation av samrealskolan i Haparanda till högre allmänt samläroverk och nyssnämnda motion anfört och hemställt följande:

»I likhet med departementschefen har utskottet funnit starka skäl tala för förslaget om inrättande av ett statligt gymnasium i Haparanda såsom överbbyggnad på den därstädes redan befintliga samrealskolan. Den i ärendet förebragta utredningen har vidare synts utskottet giva vid handen, att det ifrågasatta gymnasiet bygger på ett befolkningsunderlag inom det beräknade lärjungeområdet, som kan antagas giva garantier för en tillfredsställande rekrytering. På grund härav har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om utvidgning av samrealskolan i Haparanda till ett högre allmänt läroverk.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har skolöverstyrelsen ansett önskvärdt, att undervisning i finska kunde beredas de studerande i gymnasiet på det sätt, att lärjunge vid inträde å det differentierade gymnasiet finge rätt att utbyta ett såsom tillvalsämne förekommande modernt språk mot finska. I samband härmed och med hänsyn till förslaget om treårig latinlinje har överstyrelsen vidare föreslagit, att det fasta språket å nämnda linje borde fastställas till engelska i stället för franska.

Departementschefen har anslutit sig till förslaget om anordnande av undervisning i finska men däremot förklarar, att han saknade anledning att förorda någon ändring beträffande det fasta språket å latinlinjen.

I motionen II: 502 har i enlighet med skolöverstyrelsens förslag förordats, att engelska i stället för franska måtte fastställas som fast språk å latinlinjen.

Utskottet har vid prövning av här föreliggande fråga funnit de starkaste skälen tala för förslaget om engelskan som fast språk å latinlinjen. För att den ifrågasatta undervisningen i finska icke skall bliva alltför betungande för de studerande, torde en minskning av deras arbetsbörd i övrigt vara ofrånkomlig, och denna minskning synes lättast kunna nås på detta sätt. Med hänsyn till det ifrågasatta gymnasiets speciella karaktär torde vidare ett beslut i nu angiven riktning icke kunna anses vara prejudicerande för

övriga gymnasiers organisation. Såsom skolöverstyrelsen framhållit, ökas slutligen med den föreslagna anordningen möjligheterna till samläsning mellan latin- och realgymnasiet, varav följa vissa besparingar. Såsom av statsrådsprotokollet framgår kunna dessa besparingar, sedan gymnasiet helt organiserats, beräknas till 1,680 kronor; för nästkommande budgetår komma de endast att uppgå till ett mindre belopp, vartill hänsyn ej synes behöva tagas vid beräkning av de olika anslagsposternas storlek.

Den i övrigt för det ifrågasatta gymnasiet förordade organisationen har utskottet icke funnit sig böra motsätta sig.

Beträffande anvisande av de medel, vilka bliva erforderliga vid bifall till vad utskottet sålunda tillstyrkt — av departementschefen för nästkommande budgetår beräknade till 15,800 kronor — kommer utskottet att senare under riksdagen yttra sig i samband med avgivande av utlåtande angående regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr Hages ovannämnda motion (II: 502), besluta, att samrealskolan i Haparanda skall från och med den 1 juli 1935 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t må finna gott bestämma, successivt ombildas till högre allmänt samläroverk, omfattande fyraårig latinlinje samt treårig reallinje, och med den organisation i övrigt, departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 1 februari 1935 samt utskottet i sitt utlåtande förordat, dock under förutsättning att Haparanda stad tillhandahåller bostad eller hyresersättning åt rektor samt under de villkor i fråga om tillhandahållande av undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, som framdeles kunna varda bestämda.»

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation hade herr *Anderson* i Råstock *m. fl.* förklarat sig anse, att utskottets utlåtande och förslag bort erhålla följande lydelse:

»I likhet — — — — — allmänt läroverk.

Såsom av — — — — — för franska.

Departementschefen har — — — — — å latinlinjen.

I motionen — — — — — å latinlinjen.

Utskottet har vid prövning av här föreliggande fråga funnit sig böra stanna vid att tillstyrka vad departementschefen föreslagit. Med den av departementschefen förordade anordningen av latinlinjen som fyraårig har ett av skälen för skolöverstyrelsens av motionären upptagna förslag bortfallit, och vid sådant förhållande finner utskottet icke påkallat, att här ifrågavarande gymnasium gives en från andra latingymnasier avvikande organisation.

Jämväl i övrigt har utskottet funnit sig kunna tillstyrka den för det ifrågasatta gymnasiet av departementschefen förordade organisationen.

Beträffande anvisande — — — — — till ecklesiastikdepartementet.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer nu utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Hages ovannämnda motion (II: 502), i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att samrealskolan i Haparanda skall från och med den 1 juli 1935 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t må finna gott bestämma, successivt ombildas till högre allmänt samläroverk, omfattande fyraårig latinlinje samt treårig reallinje, och med den organisation i övrigt, departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 1 februari 1935 förordat, dock under förutsättning att Haparanda stad tillhandahåller bostad eller hyresersättning åt rektor samt under de villkor i fråga om tillhandahållande av undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, som framdeles kunna varda bestämda.»

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har första kammaren bifallit vad utskottet hemställt, under det andra kammaren bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen.

Kamrarna hava sålunda fattat sammanstående beslut i fråga om utvidgning av samrealskolan i Haparanda till ett högre allmänt läroverk samt rörande undervisning i finska språket å det differentierade gymnasiet. Beträffande den i ämnet väckta motionen rörande fast språk på latinlinjen hava kamrarna däremot stannat i skiljaktiga beslut såväl beträffande vissa delar av motiveringen som i fråga om utskottets hemställan. I anledning av de olika meningar, som sålunda framkommit, finner sig utskottet böra hemställa,

att kamrarna, med frånträdande av sina förut därutinnan fattade beslut, måtte besluta,

dels att det stycke å sid. 6 i det tryckta utlåtandet, som börjar med orden »Utskottet har» och slutar med orden »anslagsposternas storlek», skall erhålla följande lydelse:

»Utskottet har ej ansett sig böra föreslå, att något uttalande från riksdagens sida göres i fråga om sistberörda spörsmål»;

dels ock att hemställan å sid. 6—7 i det tryckta utlåtandet skall erhålla följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt herr Hages ovannämnda motion (II: 502), besluta, att samrealskolan i Haparanda skall från och med den 1 juli

1935 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t må finna gott bestämma, successivt ombildas till högre allmänt samläroverk, omfattande fyraårig latinlinje samt treårig reallinje, dock under förutsättning att Haparanda stad tillhandahåller bostad eller hyresersättning åt rektor samt under de villkor i fråga om tillhandahållande av undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, som framdeles kunna vara bestämda.»

Stockholm den 19 mars 1935.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Carlsson* i Gävle, *Olof Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Bergqvist*, *Oscar Olsson*, *Wallis*, *Thelin*, *Nylander*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Pauli*, *von Heland* och *Rahmn*, samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren*, *Persson* i Falla, *Scensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Norsell*, *Holmdahl*, *Norling*, *Andersson* i Ovanmyra, *Weijne* och *Danielsson*.

Reservation

av herr *Oscar Olsson*.
